

Mattis på 4 år vil spille Toy Story, mens moren hans, Annette, vil bruke PC-en til slektsforskning. Petter vil gjerne kunne ordne alle bankforretninger og regninger hjemmefra via Internett. Derfor har familien valgt å kjøpe en multimedia-maskin som kan litt av hvert.

MICHAEL VALGTE EN SPAREMODELL MØT HAM PÅ SIDE 8.

SVEIN ÅGE KJØPTE EN GIGANT-PC MØT HAM PÅ SIDE 10.

PETTER, ANNETTE OG MATTIS VALGTE EN FAMILIE-PC MØT DEM PÅ SIDE 9.

STOR INNKJØPSGUIDE:

SLIK HAR VI VALGT VÅR NYE PC

Hvilken PC skal du velge? *Komputer for alle* sendte en student, en familie og en lottomillionær på handletur. I innkjøps-guiden på de neste sidene kan du se hva de kom hjem med. Og du får svar på hvilken PC, skriver, mus og modem som passer for deg.

Før du kjøper den flotte og dyre PC-en ekspeditøren forsøker å prakke på deg, bør du vite at du ved å bruke et par timer på å forberede deg, kan spare noen tusenlapper. Du behøver ikke vite alt om RAM, DOS og megahertz for å gjøre et fornuftig datamaskinkjøp – akkurat som du ikke trenger å være mekaniker for å gjøre et godt bilkjøp. Men PC-markedet i dag er så uoversiktlig at du risikerer å kjøpe katta i sekken hvis du ikke forbereder deg først. ▶

Ta vare på regninger og kvittering fra kjøpet. Garantien er lite verdt uten disse.

Er programmene installert på den nye PC-en, eller må du bakse med det selv? Spør før du kjøper.

Hvis du kjenner et PC-geni, be ham eller henne om å bli med deg når du skal kjøpe ny PC.

► Det vanskeligste er ikke som mange tror, alle de tekniske detaljene og begrepene. Det er langt vanskeligere å finne ut hva du egentlig har bruk for. Og spesielt hva du *ikke* har bruk for.

Hvis du ikke bryr deg om dataspill og muligheten til å se videoklipp på skjermen, er det bortkastede penger å kjøpe et 3D-grafikkort og annet dyrt utstyr til akkurat det. Og er telefonregningen din allerede stor, bør du kanskje utsette kjøpet av et modem. Vær oppmerksom på at du alltid kan kjøpe og installere ekstrautstyr på et senere tidspunkt, uansett hva ekspeditøren påstår.

Se deg like godt om som når du skal kjøpe en ny bil. Undersøk markedet, forlang en prøvetur og prut på prisen.

Finn en forhandler som dekker ditt behov. Det er fornuftig å finne en butikk som dekker ditt behov. Radio/TV-kjeder som Elkjøp har god service og en garantiordning på to år. Ekspeditørene vet vanligvis ikke spesielt mye om datamaskiner, for de skal jo også selge stereoanlegg, videoapparater og fjernsyn. Datamaskinene er typiske merkevarer som IBM, og er litt dyrere enn gjennomsnittet, men her kan du også få gode salgstilbud.

Hvis du har behov for en enkel maskin som stort sett skal brukes til tekstbehandling, litt bildebruk og spill, får du som regel det du trenger i de store kjedene. Prisene er ofte lavere i spesialforretningene ►

SPAREMODELL

EN BILLIG LØSNING KAN LØNNE SEG

"Jeg er student og har ikke råd til en dyr datamaskin. Derfor har jeg valgt en sparemo-

dell uten skriver, modem og dyr innmat. Da slipper jeg også en høyere telefonregning som et modem sikkert ville resultert i. Jeg skriver ut oppgavene mine hos en kamerat eller på universitetet. Til tekstbehandling er denne modellen perfekt.

Hvis jeg får tid og råd senere, kan jeg oppgradere den til multimediabruk".

I ALT KR 8938,-

- 15" FARGESKJERM: 2590,-
- GRAFIKKORT: 390,-
- 8 MEGABYTE RAM: 399,-
- 12x-CD-STASJON: 850,-
- WINDOWS 95: 790,-
- 1,3 MEGABYTE HARDDISK: 1833,-
- DISKETTSTASJON: 299,-
- KABINETT: 590,-
- TASTATUR: 299,-
- MUS: 99,-
- PENTIUM 133-PROSESSOR: 799,-

FAMILIEMODELL

VI DELER PÅ DEN NYE MASKINEN

"Vi har kjøpt en multimedia-PC som vi kan ha glede av alle tre. Den er

stor nok til å kunne brukes i hvert fall to eller tre år uten å bli foreldet. Vi har knyttet oss opp til homebanking så vi kan styre bankforretningene hjemmefra, og det skal også bli morsomt å komme i gang med slektsforskning. Modemet er et såkalt 33 600 baud.

Mattis vil spille dataspill, og derfor kjøpte vi en liten joystick og et sett høyttalere. Vi valgte den nye MMX-prosessoren fordi den bare var litt dyrere enn den gamle Pen-

tium Pro, og fordi den er spesielt egnet til multimedia og spill. Harddisken på 2,1 gigabyte er i hvert fall nok, og blir de 16 megabyte RAM for lite, kan vi alltid kjøpe mer. Fargeblekkskriveren var på tilbud og passer fint til det vi skal bruke den til. Windows 95 og tekstprogrammet Word må vi ha, så for oss var en pakkeløsning der det også fulgte med Internett-abonnement det helt riktige."

I ALT KR 16 795,-

- 33.6 MODEM: 990,-
- 15" FARGESKJERM: 2590,-
- 16x-CD-STASJON: 990,-
- PENTIUM MMX 166-PROSESSOR: 2690,-
- DISKETTSTASJON: 299,-
- SOUNDBLASTER 16 LYDKORT: 520,-
- GRAFIKKORT: 490,-
- 2,1 GIGABYTE HARDDISK: 2290,-
- 16 MEGABYTE RAM: 659,-
- MINITOWER: 590,-
- 2x100 WATT HØYTTALER: 308,-
- BUBBLE-JET FARGESKRIVER: 1293,-
- MINIJOYSTICK: 199,-
- MUS: 308,-
- TASTATUR: 299,-
- PROGRAMPAKKE: WORKS + HOME ESSENTIALS 780,-
- 1 ÅRS INTERNETT-ABONNEMENT + PROGRAMMER: 1500,-

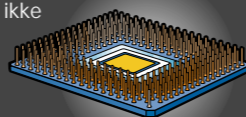
Følger det med kabler til det nye modemmet? Spør i butikken for du går.

De avbildede modellene er eksemplarer. Prisene er hentet fra tre norske leverandører.

VERDT Å VITE FØR DU KJØPER PC

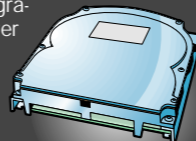
Dataannonser er ofte fulle av merkelige uttrykk, forkortelser og engelske begreper. Her får du det forklart sammen med dagens standarder og priser.

PROSESSOR
Prosessoren er datamaskinens hjerne der alle utregningene foretas. Jo større prosessor, jo hurtigere jobber maskinen. Standard i dag er Pentium Pro og Pentium MMX. Yteevnen måles i megahertz (MHz). Gå ikke under 133 megahertz. Pris fra ca. kr 400.

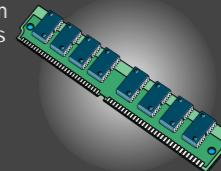
KOMPUTER FOR ALLE 10/97

HARDDISK
Harddisken er datamaskinens langtids-hukommelse. Her lagres programmer, spill og alt annet når du slår av PC-en. Standard i dag er ca. 2 gigabyte. Du kan alltid utvide og oppgradere harddisken etter behov. Pris for 2 gigabyte harddisk fra ca. kr 2400.

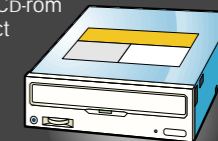

KOMPUTER FOR ALLE 10/97

RAM
RAM - Random Access Memory - er datamaskinens korttidshukommelse. Har du for lite RAM, går alt i sneglefart. Forlang minimum 16 megabyte RAM. Prisen på RAM faller i samme tempo som kravene stiger. Pris for 16 megabyte RAM ca. kr 650.

CD-ROM-STASJON
Leser innholdet på CD-rom-er. Nesten alle spill og programmer leveres i dag på CD-rom. Er det ikke plass i kabinettet, kan du få en ekstern stasjon. Standard er 12x-speed. CD-rom står for Compact Disc Read Only Memory. Pris fra ca. kr 700.

LOTTOMODELL

HURRA, JEG HAR VUNNET EN MILLION I LOTTO!

"Jeg har nettopp vunnet en million kroner i Lotto

og har kjøpt en helt fabelaktig datamaskin. På dette vidunderet skal jeg skrive, redigere og lage layout selv i ornitologforeningens blad. Ja, for som dere sikkert forstår er min store interesse fugler. Jeg gleder meg til å ta med digitalkameraet ut i naturen. Når jeg kommer

hjem, er det bare å overføre bildene direkte fra kameraet og inn på datamaskinen. Her kan jeg, takket være 64 megabyte RAM, sjonglere fram og tilbake med bildene selv om de opptar flere megabyte hver. Skjermen på 20 tommer er behagelig å jobbe ved, og det ergonomiske tastaturet og den trådløse musen er skånsomme mot hendene. Jeg har fått med en såkalt tapestreamer som kopierer kontinuerlig

det jeg gjør, i fall strømmen skulle gå. Dessuten har jeg kjøpt en SyQuest harddisk som jeg kan sende direkte til trykkeriet med hele bladet på. Med fargeskanneren går det fort og greit å skanne andres fuglebilder, og CD-brenneren kjøpte jeg fordi jeg på et tidspunkt vil lage mitt eget fugleleksikon på CD-rom. Jeg kjøpte også et

ISDN-modem, som er langt raskere enn et vanlig modem. A3-skriveren trenger jeg fordi jeg vil kunne se sidene i bladet på trykk før jeg sender dem videre. Kabinettet er stort, men lydisoleringen fungerer perfekt. Både joysticken og høyttalerne er av så god kvalitet at jeg kan spille alle de nyeste spillene. Selv en redaktør av et ornitologblad har vel lov til å ha det moro!"

Tar de telefonen i butikken når den ringer? Det kan jo være du som ringer neste gang.

► som bare selger datamaskiner. Men her skal du passe deg, servicen er ikke alltid god, og mange firmaer forsvinner like fort som de kom. Dessuten kan programmer og brukerveiledninger på norsk mangle. Velg spesialforretningene for prisen skyld, men er du ny som PC-kjøper, forsøk å velge en som har vært på markedet noen år og som har et godt rykte.

Sett deg grundig inn i priser og PC-markedet. Du bør ikke hoppe på det første og beste "supertilbudet" du ser. Gå i mer enn én butikk, og vær ikke redd for å spørre om priser eller få ting forklart. Følger det en skriver med i prisen? Får jeg rabatt hvis jeg kjøper alt her? Støyer maskinen?

Prisen på to datamaskiner med nesten identisk innhold kan ofte variere med flere tusen kroner, avhengig av om den selges på den ene eller andre siden av gaten. Riktignok tar det tid å shoppe rundt, men du kjøper vel heller ikke ny bil uten å ha vurdert flere forskjellige merker og modeller?

Datamaskinen står påslått i de fleste forretninger. Gjør som ved et bilkjøp: Be om en prøvetur!

Få ekspeditøren til å starte et par programmer og se om det går hurtig og glatt, be ham om å endre skjermopløsning og antall farger. La ham fortelle deg hvor mange farger du kan få fram på skjermen uten at den begynner å flimre. Er tastaturet behagelig? Ligger musen godt i hånden? Husk på å spørre hvem ►

PROGRAMMER:
WINDOWS 95: 790,-
MS WORKS 4.0: 590,-
PHOTOSHOP 4.0: 8290,-
QUARKXPRESS 4.0: 10 000,-
1 ÅRS INTERNETT-ABONNEMENT
+ PROGRAMMER: 1500,-

20" FARGESKJERM: 9990,-

2x160 WATT HØYTTALERE: 480,-

A3 S/H LASERSKRIVER: 26 261,-

DIGITALT KAMERA: 3801,-

230 MEGABYTE SYQUEST: 1890,-

ISDN 33.6 MODEM: 1990,-

A4-SKANNER: 1587,-

CD-BRENNER: 3990,-

ERGONOMISK TASTATUR: 677,-

TRÅDLØS MUS: 599,-

HIGH TOWER M/LYDISOLERING: 790,-

BACKUP-TAPESTREAMER: 5990,-

24xCD-STASJON: 1290,-

PENTIUM MMX 233-PROSESSOR: 4990,-

6,5 GIGABYTE HARDDISK: 3590,-

DISKETTSTASJON: 299,-

64 MEGABYTE RAM: 2636,-

KJØLEVIFTE: 199,-

SOUNDBLASTER AWE 64 LYDKORT: 960,-

3D-GRAFIKK/TV-TUNERKORT: 2690,-

JOYSTICK: 399,-

I ALT KR 96 268,-

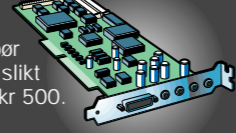
DISKETTSTASJON

Du kan både skrive og slette data på en diskett – det er den store fordelene i forhold til CD-ROM-platene. Til gjengjeld kan en diskett bare inneholde 1,44 megabyte. Innebygd diskettstasjon er en selvfølge på alle nye datamaskiner. Pris fra ca. kr 300.

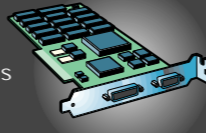
LYDKORT

Hvis du ikke har lydort, hører du bare små bip fra de innebygde høyttalerne i maskinen. Standarden settes av såkalte Soundblaster-kort, men det finnes mange typer. I nye PC-er bør det følge med et slikt kort. Pris fra ca. kr 500.

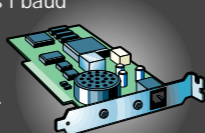
GRAFIKKORT

Uansett om de kalles video-, skjerm- eller grafikkort, har disse innstikkskortene som oppgave å fortelle skjermen hva datamaskinen gjør. Det finnes kort spesielt for 3D-spill, grafikk og video, og noen som kombinerer alt. Pris fra ca. kr 300.

INTERNET MODEM

Modemet overfører data til og fra en telefonforbindelse. Et internt modem tar ikke plass på skrivebordet og opptar ingen uttak bak på datamaskinen. Hastigheten måles i baud (uttales "båd"). Standard i dag er 33 600 baud. Pris fra ca. kr 600.

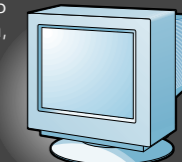
JOYSTICK

I noen typer spill, f.eks. flysimulatorer og skytespill, er en joystick et langt bedre styreredskap enn tastatur og mus. Joysticks fås i alle mulige utforminger med eller uten elmotor, men det er stor forskjell på kvaliteten. Som regel får du det du betaler for. Pris fra ca. kr 150.

SKJERM

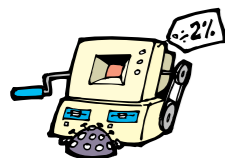
En dataskjerm er i prinsippet bygd som en fjernsynsskjerm, men med en høyere oppløsning – dvs. bedre kvalitet. Standard i dag er 15 tommer fargesjerm, men du kan få helt opp til 21". Pris for 15" fargesjerm fra ca. 2000 kr.

Beskytt PC-en mot sykdommer. Forlang å få et antivirusprogram med på kjøpet.

STILL ALL SLAGS DUMME SPØRSMÅL

Er det noe du ikke forstår, er du nok ikke den eneste. En smart PC-kjøper spør om alt ...

Ikke kjøp de nyeste produktene. Vent til det er gått et par måneder – da vil du nemlig kunne få litt rabatter.

Spør om det trengs en driver til Windows. Få en ordentlig forklaring. Hvis betjeningen ikke har tid, finn en annen butikk.

Er du i tvil om du har bruk for en ny PC? Så lei en. Det er en billig måte å finne det ut på.

► du kan ringe til og be om hjelp hvis noe ikke virker. Hvor lang tid bruker butikken på å reparere PC-en hvis noe går galt?

På et eller annet tidspunkt går PC-en i stykker. Ofte holder det å reinstallere programmet eller spillet og starte helt på nytt. Hvis det ikke er nok, kan du forsøke å reinstallere hele Windows. Hvis det heller ikke hjelper, bør du bruke fantasien før du sender maskinen til en dyr reparasjon. Er det blekkpatroner i skriveren? Flimrer bildet på skjermen fordi du har stilt den inn feil?

Fem års reklamasjonstid på nye produkter
Garanti er noe som selger gir til deg og som regel gjelder den fra ett til tre år. Kjøpsloven derimot gir deg fem års reklamasjonstid mot produksjonsfeil. Uansett hva de sier i butikken, gjelder kjøpsloven for PC-er og tilbehør. Vær ikke redd for å hevde din rett. Antall klager på datautstyr til Forbrukerrådet økte med 44 % i 1996 og er dermed på annenplass på deres klageliste. Garantien omfatter feil og mangler, men ikke slitasje og feilinstallering av programmer. Noen spesialforretninger gir tre års garanti på PC-en, og en slik garanti kan bety mange penger spart for deg hvis noe går galt.

Du har krav på å få pengene tilbake hvis det er mangler ved maskinen, og forretningen ikke kan gi deg tilsvarende vare. Du har ikke krav på bytterett, men noen forretninger gir deg muligheten likevel. Spør alltid om alt før du kjøper! ■

Kan den nye PC-en sende e-post til kameraten som har en Macintosh?

Ja, e-post og surfing på nettet fungerer likt på PC og Macintosh. Men det er bare tekst og bilder du kan sende. Hvis du legger et PC-program ved e-posten, virker det ikke med Macintosh.

Nei, det kan du ikke. Riktignok var det mulig før, men for å kunne bruke moderne programmer, må både skjermen og elektronikken som styrer den, være av typen Super-VGA. Og det er ikke et fjernsyn.

Kan jeg bruke fjernsynet som skjerm?

Må datamaskinen være slått på for å motta e-post?

Nei, PC-en behøver ikke være slått på. Når du har en e-post-adresse, sørger en stor datamaskin hos din Internett-leverandør for å motta og lagre det elektroniske brevet ditt. Det er som når postbudet har vært innom deg mens du ikke var hjemme. Når du senere får tid til å lese e-posten din, ringer du til leverandøren din og "henter pakken".

Overspenninger kan skje som følge av tordenvær og lynnedslag og kan forplante seg i strømforsyningsnettet. Overspenninger kan skade PC-en og medføre tap av data. Overspenningsvern vil hindre direkte skader på PC-en og forebygge belastninger som kan gi en-fase jordfeil og i verste fall brann.

Hva er egentlig overspenningsvern?

Hva er en bambusmaskin laget av?

"Kloning" og "bambus-PC" er kallenavn for de billigste maskinene på markedet. PC-kloner er alltid billige etterligninger av merkevarer og for det meste bygd i Asia – derav kallenavnet.

Kan maskinen lage festsanger i farger?

PC-en kan lage massevis av farger. Men hvis skriveren bare kan skrive ut i svart/hvitt, hjelper det ikke så mye.

Can CD-stasjonen spille musikk fra radioen?

Nei, en CD-stasjon kan bare spille musikk fra den CD-en som ligger i. Til gjengjeld kan den fint spille vanlige musikk-CD-er.

Er det Internett på nye PC-er?

Internett-tilgang krever – i tillegg til en datamaskin – en telefonforbindelse, et modem og et program som kan kommunisere med de andre maskinene på nettet. Om PC-en er ny eller gammel, har kun betydning for hastigheten du henter data ned fra nettet med. Ut over det vanlig lokal telefontakst per minutt koster, må du betale et månedlig gebyr for å bruke Internett. Gebyret betales til firmaer som f.eks. Powertech eller Telenor Internett.

Er de høye kabinetene bedre enn de brede?

Kabinettets utseende har ingen innvirkning på datamaskinens yteevne. Men det er forskjell på hvor mye utstyr det er plass til inne i kabinettet. De smale og høye kalles tower-kabinetter. I dem er det plass til ekstra utstyr. Hvis du ikke trenger det, kan du klare deg med mini-tower, som er nummeret lavere. Den siste typen er de lave og brede, kalt desktop.

Er det forsikring på alle nye datamaskiner?

Har du en hjemmets forsikring, dekker den sannsynligvis også PC-en. Vær oppmerksom på at forsikringsbetingelsene kan variere fra forsikrings-selskap til forsikringsselskap. Ta kontakt med ditt eget forsikringsselskap og bring på det rene hvilken erstatning du kan forvente hvis PC-en blir stjålet eller skadet.

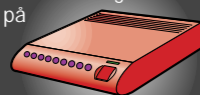

Sørg for å legge håndbøker, disketter og alt det andre som følger med maskinen, i en eske eller pose. Da vet du alltid hvor det er.

Kjøper du en PC med en Pentium-prosessor, så spør om den er av MMX-typen. De er litt dyrere, men også betydelig raskere.

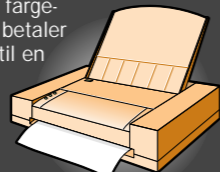
EKSTERNT MODEM

På et eksternt modem viser en rad med små lamper når modemmet jobber. Det kan virke betryggende, fordi da vet du når telefonregningen tikker. Ulempen er at det opptar en av kontaktene bak på kabinettet og dessuten tar plass på skrivebordet. Pris fra ca. kr 700.

BLEKSKRIVER

En blekkskriver er en billig skriverløsning som dekker langt de fleste behov. Den skriver ved å sprøyte blekk på papiret. Kjøp en fargeskriver – det du betaler ekstra i forhold til en svart/hvitt-skriver er lite. Pris fra ca. kr 900.

LASERSKRIVER

Laserskriveren jobber raskt og gir svært gode utskrifter. Den fungerer ved at en liten laserstråle brenner tonerpulver fast på papiret. Som med annet datautstyr er også disse blitt rimeligere. Pris for svart/hvitt-laserskriver fra ca. kr 3000.

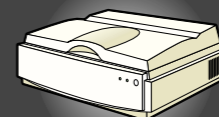
HÅNDSKANNER

Når du fører håndskanneren over en bok eller et papirark, "leser" den tegn, grafikk og bilder og sender dem inn i datamaskinen. Deretter kan du jobbe videre med emnene i dine egne programmer. Fordelen er mobilitet. Pris fra ca. kr 800.

BORDSKANNER

Den flate bordskanneren fungerer som en kopimaskin, men sender emnet inn i PC-en i stedet for ut på papiret. Den tar en del plass på skrivebordet. Prisene har falt drastisk de siste årene, og du får rimelig god kvalitet for en lav pris. Pris fra ca. kr 1100.

DIGITALT KAMERA

Et digitalt kamera lagrer fotografier på en diskett i stedet for på en vanlig filmrull. Bildene kan overføres fra kameraet direkte til datamaskinen. Bildekvaliteten kan imidlertid ikke måle seg med tradisjonelle kameraer, men du slipper utgiften til film. Pris fra ca. kr 3000.

